

Türkiye'nin Nükleer Enerji Macerası ve Akkuyu Nükleer Santrali: Bilinenler ve Bilinmeyenler

GİRİŞ

Halihazırda inşaatı sürmekte olan Akkuyu Nükleer Santral Projesi AKP iktidarının tüm “mega” projeleri gibi kuralsız ve denetimden azade bir şekilde ilerliyor. Ülkemizde İkinci Dünya Savaşı'nın ardından gelen pek çok sonuçsuz girişimin ardından AKP iktidarının enerji alanında piyasacı bir çerçeve ile birlikte nükleer enerjiden yana tavır koyması, nükleer projelerin gerçekleştirilmesi için diğer enerji tesislerinden ayrı bir düzenleme ihtiyacını beraberinde getirdi. Nükleer tesislerin güvenliği, projelerin hassasiyeti ve emniyet gerekleri bahane edilerek yargı ve Sayıştay denetimleri ile Kamu İhale Kanunu'nun getirdiği kısıtlardan kurtulmanın yolu olarak nükleer santral projelerinin teknoloji sahibi ülkelerle yapılan ikili anlaşmalar çerçevesinde yürütülmesi tercih edildi. Bu çalışmada kısaca nükleer güvenlik yaklaşımlarına değinilerek, Akkuyu Nükleer Santral Projesi özelinde Türkiye'nin nükleer macerası, nükleer alandaki kurumsal yapılanma ve mevcut sorunlar incelenmiştir.

NÜKLEER GÜVENLİK

Birleşmiş Milletler bünyesinde uluslararası anlaşmalarla belirle-

nen çerçevede tüm dünyada nükleer tesisler yer seçiminden söküme aşamasına kadar ortaya çıkabilecek risklere karşı düzenleyici denetim altında tutulmaktadır. Bunun için ülkelerde “bağımsız” düzenleyici kurumların bulunması gerekmektedir. Nükleer güvenliğin sağlanmasında hem ulusal nükleer düzenleyici kurumların hem de uluslararası organizasyonların mevzuatları ve dokümantasyonu dikkate alınmaktadır.

En genel anlamıyla nükleer güvenlik; tesis sistemlerinin ve tesis personelinin kazaların oluşmasını önleme, kazanın olması durumunda ise kaza sonuçlarını en aza indirmeye yeteneği olarak anlaşılmalıdır. Nükleer Güvenlik Sözleşmesi uyarınca nükleer güvenliğin sağlanmasında birincil sorumluluk nükleer düzenleyici kurumdan lisans almış tesis sahibine aittir [1].

Bu yaklaşım, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD dışındaki ülkelerde tesisler doğrudan devlet kurumları veya devlet şirketleri tarafından kurulurken makul görünmüştür. Ancak günümüzde enerji alanındaki piyasalaşma ile diğer enerji

KOLEKTİF YAŞAMI KURGULAMA BİLİM ALANI ENERJİ KOMİSYONU RAPORU

Ülkemizde pek çok sonuçsuz girişimin ardından AKP iktidarı enerji alanında piyasacı bir çerçeve içinde nükleer enerji üretimi düşmesine bastı. Berberinde birçok tartışmayı da başlatarak!

Bu raporda kısaca nükleer güvenlik yaklaşımlarına değinilerek, Akkuyu Nükleer Santral Projesi özelinde Türkiye'nin nükleer macerası, nükleer alandaki kurumsal yapılanma ve mevcut sorunlar incelenmiştir.

tesisleri gibi nükleer tesisler de devlet kurumlarınca denetlenen ancak özel şirketler tarafından işletilen tesisler haline dönüşmüştür. Düzenleyici kurumlar tarafından talep edilen güvenlik önlemleri, maliyet artırdığı, enerjide kesintiye neden olabileceği ve sosyal kabul açısından sorunlar yaratabileceği için siyasal iktidarlar tarafından baskılanmakta veya çoğu zaman düzenleyici kurumların büyük enerji şirketlerine verili piyasa ilişkileri nedeniyle yaptırım uygulayamadıkları için gerekli tedbirler alınmamaktadır.

Bunun en acı örneğini insanlık Fukuşima felaketi ile yaşamıştır. 2002 yılında işletici şirket TEPCO'nun 16 yıl boyunca teknik raporları değiştirerek sistemlerdeki arıza ve kazaları düzmece raporlar ile gizlediği ortaya çıkmış, TEPCO'nun işlettiği santraller işletmeden çıkarılmıştır. Ancak 2003 yılında santrallerin kapanması ile oluşan enerji açığının Japon ekonomisine getirdiği yük, TEPCO'nun siyasetçilere ve siyasetçilerin de düzenleyici kuruma baskısıyla sonuçlanmıştır ve kimi yüzeysel önlemlerden sonra santraller tekrar devreye alınmıştır. Düzenleyici kurumun, kazanın hemen öncesinde kimi ekipmanların bakımının yapıldığını ve nükleer güvenlik zaafalarının olduğunu tespit etmesine karşın işletici şirket gerekli önlemleri almamış ve felaket yaşanmıştır.

TÜRKİYE'NİN NÜKLEER ENERJİ MACERASI

Türkiye 1. Cenevre Konferansı sürecinde 1955 yılında "Barış İçin Atom Projesi" çerçevesindeki

anlaşmayla bu alanda ABD ile anlaşma imzalayan ilk ülke olmuştur. Anlaşmayı takiben 1956 yılında düzenleyici kurum olarak Başbakanlığa bağlı Atom Enerjisi Kurumu (AEK) kurulmuş, 1957 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde oluşturulan Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (UAEA)'na üye olunmuştur. Türkiye bu ajansın kurucu üyelerindedir.

1961 yılında Çekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde (ÇNAEM) 1 MW gücünde bir araştırma reaktörü devreye alınmıştır. 1964 yılındaki 3. Cenevre Konferansı'nı takiben dünyada nükleer santrallerin inşasına hız verilmiş, büyük güçlü ticari nükleer santraller 1969-70 yıllarından sonra artan bir hızla işletmeye girmişlerdir. Türkiye'de de ilk defa 1960'ların ortasından itibaren bir nükleer santral için fizibilite çalışmaları yapılmış ancak 1970 - 1971 yıllarındaki ekonomik ve politik koşullar nedeniyle bu plan hayata geçirilememiştir.

İkinci girişim 1970 yılında kalkınma perspektifi ile bir kamu tekeli olarak kurulan Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) öncülüğünde nükleer santral kuruluşuyla ilgili çalışmaları yürütmek üzere Nükleer Santraller Dairesi'nin kurulması ile başlamıştır. 1974 - 1975 yılları arasında yapılan yer belirleme çalışmaları neticesinde özellikle nüfus yoğunluğu ve deprem yönünden en uygun yer olarak Akkuyu sahası seçilmiştir. 1976 yılında AEK Akkuyu sahasının uygun olduğuna karar vermiştir. Yer belirlendikten sonra 1977 yılında yapılan ihale sonucunda Asea Atom – Stal Laval – Spie Batignolles şirketler grubu

ile Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) arasında müzakereler başlamıştır. Uzun süren sözleşme görüşmeleri karara bağlanamamış ve 12 Eylül darbesinin ardından ihale sonuçlandırılmamış ve çalışmalar sonuçsuz kalmıştır.

Üçüncü girişim 12 Eylül darbesinden sonra 1983 yılında zamanın Cumhurbaşkanı tarafından, Türkiye'nin üç adet nükleer santral kurmaya karar verdiği ve tüm ihale, mühendislik, imalat, tesis, işletme, yakıt temini ve kullanılmış yakıtların depolanmasını yürütmek üzere Nükleer Elektrik Santralleri Kurumu'nun (NELSAK) kurulduğunun açıklanması ile başlatılmıştır.¹ İhale TEK tarafından düzenlenmiş ve santralin yap-işlet-devret modeli ile yapılması öngörülmüştür ancak finansman sorunları yüzünden ihale sonuçlandırılmamış ve görüşmelerin kesilmesini takiben Çernobil kazasının gerçekleşmesi ihalenin iptal edilmesine ve çalışmaların sonuçsuz kalmasına yol açmıştır.

Dördüncü kez nükleer santral kurma girişimi yine Akkuyu sahası için 1996 yılında yapılan ihale ile gerçekleşmiştir. Değerlendirme sürecinde ihalenin sonucunun açıklanması altı kez ertelenmiş ve 2000 yılında ihale Bakanlar Kurulu toplantısında nükleer santral yapımı için elverişli koşullar oluşuncaya kadar Türkiye'nin Nükleer Programı'nın ertelenmesine karar verildiğinin açıklanması üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile ihale iptal edilmiştir [2].

¹Kurulmuşsa da hiçbir zaman işlerlik kazandırılmamış olan NELSAK daha sonraları 1993 yılında 3743 sayılı yasayla kaldırılmıştır.

AKP iktidarında da nükleer enerji dönem dönem gündeme gelmiş; 2006 yılında TBMM KİT komisyonunda TAEK tarafından 43 kritere bakılarak nükleer santral kurulumu için 8 adet yerin incelendiği ve sonuçta Sinop'ta nükleer teknoloji merkezi ve hemen yakınında nükleer reaktörlerin kurulmasına karar verildiği belirtilmiştir. Bugün ÇED çalışmaları süren Sinop sahası da bu şekilde belirlenmiştir[3].

Beşinci girişim ise "Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Enerji Satışına İlişkin Kanun Tasarısı"nın 8 Mayıs 2007 tarihinde mecliste kabul edilerek yasalaşmasını takiben başlamıştır. 2008 yılında yapılan yarışma sonucunda Rusya menşeli VVER tasarımının yarışma ölçütlerini sağladığı belirtilmiş ancak 2009 yılında Danıştay'ın verdiği yürütmeyi durdurma kararıyla nükleer santral kurmak üzere yapılan bu girişim de başarısız olmuştur.

Yukarıda sıralanan pek çok sonuçsuz girişimin ardından, projelerin sürekli yargı yoluyla iptal edilmesinin önüne geçmek, Sayıştay denetimlerinden ve Kamu İhale Kanunu'ndan muaf tutulmak adına santral projesinin uluslararası ikili anlaşmalar ile yapılması yoluna gidilmiştir. Bunun sonucunda 2010 yılında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşma" imzalanmıştır. Bugün Akkuyu Nükleer Santrali'nin inşası 1976 yılında karar verilen sa-

hada bu anlaşma çerçevesinde yürütülmektedir [4].

Bu anlaşmanın ardından kurulması planlanan ikinci nükleer santrale için, Japonya ile 2013 yılında Sinop'ta bir nükleer santral kurulmasına ilişkin anlaşma imzalanmıştır [5].

NÜKLEER PROJELERİ NASIL İLERLİYOR?

Nükleer enerji programı olan tüm ülkelerde bu alanı düzenleyecek ve yer belirleme aşamasından söküm aşamasına kadar tüm süreci denetim altında tutacak "sözde" bağımsız düzenleyici kurumlar bulunmaktadır. Buna örnek olarak Rusya Federasyonu'nda Rostekhnadzor, Japonya'da NRA, Fransa'da ASN, Amerika Birleşik Devletleri'nde NRC sayılabilir. Türkiye'de bu görev Cumhurbaşkanlığı sistemine geçişin ardından yapılan son düzenlemelere kadar Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) tarafından ulusal mevzuat ve UAEA tavsiyeleri çerçevesinde yürütülmüştür. Ancak 9 Temmuz 2017'de mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 702 sayılı "Nükleer Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile Nükleer Düzenleme Kurumu (NDK) ve Nükleer Teknik Anonim Şirketi (NÜTED) kurulmuş ve TAEK'in kimi görevleri bu kurumlara devredilmiştir. Yeni dönemde bu kurumların nasıl çalışacağı hâlâ belirsizliğini korumaktadır.

Ayrıca her nükleer tesisin düzenleyici kurumdan lisans alan bir

kurucusu / işleticisi olması gerekmektedir. Kurucu; tesisin yapımından, işletmesinden ve bir kaza durumunda doğacak tüm zararlardan sorumludur. Bu sorumluluk uluslararası anlaşmalarla belirlenmiştir. Bu sorumluluğun taşınabilmesi için dünyada genel eğilim nükleer santrallerin devlet tarafından doğrudan veya devlet şirketlerince kurulması yönündedir. Ancak Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere kimi ülkelerde özel şirketler nükleer santralleri kurmakta ve işletmektedir. Ülkemizde inşa edilmekte olan Akkuyu Nükleer Santrali'nin kurucusu da %100 Rus sermayesi ile kurulan özel bir şirket olan Akkuyu Nükleer A.Ş.'dir. Dolayısıyla olası bir kaza durumunda tüm sorumluluğun bir anonim şirketin sırtına bineceği, zamanla anonimleşeceği ve zararın karşılanamaz hale geleceği düşünülebilir.

Mevcut sisteme göre şirket öncelikle kurucu olabilmek için TAEK'e başvurur ve değerlendirme sonucunda "kuruculuğu" kabul edilir. Ardından belirlenen yer için yer lisansı, kurulacak santral için inşaat lisansı ve santral kurulduktan sonra işletme lisansı alınması gerekir. Nükleer santraller dahil bütün nükleer tesislerin lisanslama süreci Nükleer Tesislere Lisans Verilmesine İlişkin Tüzük'te tanımlanmaktadır.

Nükleer lisanslama sürecine paralel olarak her proje için olduğu gibi nükleer santraller için de ÇED raporu hazırlanması ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca olumlu karar verilmesi gerekmektedir.

Bunlara ek olarak, santralin elektrik üretebilmesi için Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu'ndan (EPDK) üretim lisansı alması ve ürettiği elektriği devlete satabilmesi için ise Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt A.Ş. (TETAŞ) ile anlaşma yapması gerekmektedir. Akkuyu'da üretilen elektriğin satışı için gerekli koşullar uluslararası anlaşmada belirlenmiştir.

Projenin uygulanması için gerekli çerçeve ise "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyeti'nde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralini Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşma" ile çizilmiştir. Varılan mutabakat uyarınca anlaşmanın uygulanmasından Rus tarafı adına Rosatom, Türk tarafı adına ise Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) sorumludur.

SANTRALİ KİM KURACAK? KİM İŞLETECEK?

Rus sermayesi ile kurulan özel bir şirket olan Akkuyu Nükleer A.Ş anlaşma uyarınca üretilen elektrik de dâhil olmak üzere santralin sahibidir. Yani diğer bir deyişle Akkuyu Nükleer Santrali Türk topraklarında bir Rus santrali olacaktır.

Yine anlaşma uyarınca Rus tarafının şirketteki toplam payı hiçbir zaman %51'den az olamaz. Şirketin geri kalan azınlık hisselerinin dağıtımı, her zaman, ulusal güvenlik ve ekonomi konularında ulusal çıkarların korunması amacıyla her iki tarafın rızasına bağlı olacak şekilde tarif edilmiştir.

Santralin inşası için yüklenici olarak, Rosatom'un yurtdışındaki nükleer santrallerin inşaatı ve modernizasyonu alanında faaliyet gösteren Atomstroyexport şirketi belirlenmiştir.

Santralin kurulacağı Akkuyu sahası 1976 yılında çıkarılan lisansı ve mevcut altyapısı ile birlikte bedelsiz olarak santralin söküm sürecinin sonuna kadar şirkete tahsis edilmiştir. Yani şirket arazi için de devlete herhangi bir kira ödemeyecektir.

Santral her biri 1200 MW gücünde 4 reaktörden oluşacak ve Rusya'da inşaatı devam eden Novovoronejskaya-2 santralinin bir benzeri olacaktır. Santralin işletme ömrü ise 60 yıl olarak öngörülmektedir. Santral için gerekli ekipmanların çoğu Rusya'dan temin edilecek, Türkiye'den esas olarak inşaat ve montaj işleri için tedarik yapılacaktır [6].

SANTRALİN EKONOMİSİ

Uluslararası anlaşma ile Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi (TETAŞ); ilk iki ünitenin üreteceği enerjinin %70'ini, üçüncü ve dördüncü ünitenin üreteceği enerjinin %30'unu, 15 yıllık bir satın alma anlaşması süresince, KDV hariç 12,35 ABD senti/ kWh ortalama fiyattan satın almayı garanti etmiştir. Bir diğer deyişle şirket ilk iki ünitenin işletmesinden kazanılacak garantili finansman ile diğer iki üniteyi inşa edecektir.

Ülkemizde sürekli gündemde olan araç garantili köprüler, hasta garantili hastaneler, yolcu garantili havalimanları gibi nükleer

santral de elektrik alım garantisi ile yapılmaktadır.

Anlaşmanın yapıldığı yıl itibarıyla satın alma anlaşması ortalama fiyatı, 2009 yılı vergi hariç sanayi elektriği son kullanım fiyatının (11,20 ABD senti/ kWh) çok az üzerindeyken, vergi hariç konut elektriği son kullanım fiyatının (12,95 ABD senti/kWh) çok az altındadır [7].

Bugüne gelindiğinde ise; 2017 yılında elektriğin Piyasa Takas Fiyatı (PTF) aritmetik ortalaması 2016 yılına göre %16,53 artışla 163,84 TL/MWh olarak hesaplanmıştır. İçinde bulunduğumuz yılda dövizdeki dalgalanma nedeniyle özellikle Temmuz ayından itibaren PTF 250-300 TL/MWh bandında seyretmektedir. Dolar sent cinsinden hesaplandığında 2017 yılı ortalama PTF 3 ABD senti/ kWh, 2018 yılı Temmuz ayından itibaren ise 4,5-5,5 ABD senti/ kWh bandında seyretmektedir. Döviz kuru arttıkça anlaşma gereği Akkuyu Nükleer Santrali oldukça pahalı bir santral haline gelmektedir [8].

Santralin alım garantisi bittiğinde uluslararası anlaşma uyarınca, şirket santralin işletme ömrü boyunca yıllık bazda net kârının %20'sini Türk tarafına verecektir. Diğer bir deyişle santralin yatırım maliyetini kurtaracak yüksek fiyatlı alım garantisi bittiğinde devlet, şirketin piyasa fiyatlarından yaptığı enerji satışından elde ettiği kârın %20'sini alacaktır.

PROJE HANGİ AŞAMADA?

2010 yılında anlaşmanın imzalanmasının ardından projeyi yürütecek Akkuyu Nükleer A.Ş.

kurulmuş ve Akkuyu sahası şirkete tahsis edilmiştir. 2012 yılında ÇED süreci başlamış ve Mart 2012'de halkın katılımı toplantısı yapılmıştır. Yine aynı yıl 1976'da çıkarılan yer lisansı güncellenmiş ve TAEK tarafından kabul edilmiştir.

Yaklaşık üç yıl süren ÇED süreci sonunda Aralık 2014'te olumlu ÇED raporu alınmıştır. Kararı takiben Nisan 2015'te Akkuyu'da bir temel atma töreni düzenlenmiş ancak atılan temelin santrale değil "kıyı yapılarına" ait olduğu açıklanmıştır. Ardından Suriye'de Rus Hava Kuvvetleri'ne ait bir uçağın düşürülmesi ile başlayan gerilim sürecinde proje duraksamıştır. Siyasi krizin aşılmasının ardından Haziran 2017'de EPDK tarafından üretim lisansı, Nisan 2018'de ise TAEK tarafından nükleer santralin 1. ünitesi için inşaat lisansı verilmiştir. Kamuya yansıyan bilgilere göre, şu anda santralin 1. ünitesinin inşaatı devam etmektedir ve 2023 yılında bu ünitenin işletmeye alınması planlanmaktadır.

AKKUYU'DA YOLUNDA GİTMİYEN NE?

Akkuyu Nükleer Santral Projesi iktidar tarafından her fırsatta siyasi rant elde etmek amacıyla kullanılmaktadır. Örneğin Aralık 2014'te santralin ÇED raporu hakkında tam da Rusya Federasyonu Vladimir Putin'in geleceği gün olumlu karar alınmış, dönemin Çevre ve Şehircilik Bakanı İdris Güllüce kendisine konu ile ilgili soru sorulunca kararı savunmuştur [9]. Benzer şekilde santralin temeli büyük bir siyasi törenle Nisan 2018'de yine

Putin'in ziyaretine denk gelecek şekilde atılmış, Haziran seçimleri öncesinde bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Projenin siyasi rantının yüksek olması nedeniyle proje üzerinde sürekli bir basınç oluşmaktadır.

Santralin işletmeye alınma tarihinin sürekli olarak 2023 yılı olarak dillendirilmesi bu basıncın kanıtı olarak görülebilir. Siyasi baskı sonucu "hızlandırılan" projelerin sonrasında felaketlere yol açabildiğinin örnekleri tüm dünyada yaygındır. Türkiye'de Pamukova Tren Kazası benzer bir baskının sonucudur. Ankara-İstanbul arasındaki tren hattında yetersiz altyapıya rağmen alelacele başlatılan hızlı tren uygulaması sonucunda onlarca yurttaş yaşamını yitirmiştir. Benzer bir senaryo nükleer santral için düşünüldüğünde daha büyük felaketlere yol açabileceği açıktır.

Diğer yandan düzenleyici kurum olan TAEK'in bağımsızlığı ve gücü oldukça tartışmalıdır. Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki uçak krizinde her fırsatta siyasetçilere Akkuyu Nükleer Santrali'nin sorulması bu ve benzeri projelerin siyasi ilişkilerde koz olarak kullanılabileceğini kanıtlamaktadır. Dolayısıyla düzenleyici kurumun Rus tarafına uygulayacağı her yaptırım siyasi kriz çıkarma potansiyeline sahip olacaktır. Denetim kurumlarının neredeyse bütünüyle siyasi iktidar tarafından kontrol edildiği günümüz Türkiye'sinde, böylesine önemli bir projede düzenleyici kurumun bağımsız ve tarafsız kalabilmesi imkânsız görünmektedir.

Benzer biçimde iktidarın önemli bir siyasi argüman olarak kullandığı "yerli ve milli" tanımı çerçevesinde açıklanan Milli Enerji ve Maden Politikası'na göre yerli ve yenilenebilir kaynaklardan faydalanılması hedeflenmektedir. Ancak yukarıda belirtildiği üzere santral hiçbir zaman Türk tarafına ait olmayacaktır. Benzer şekilde uluslararası anlaşma ile santralde üretilen elektriğin kaynağı olan uranyumun temini şirketin tasarrufuna bırakılmıştır. Bu durumda yakıtın da Rusya Federasyonu'nda temin edileceği açıktır. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında Akkuyu Nükleer Santrali ne yerlidir ne de millidir. Santrali herhangi bir Rus santralinden ayıran tek şey Türkiye topraklarında yer almasıdır.

Anlaşmada nükleer atıkların ve kullanılmış yakıtların durumu netleştirilmemiştir. Kullanılmış yakıtlarla ilgili olarak taraflarca mutabık kalınabilecek ayrı bir anlaşma ile Rus menşeli kullanılmış nükleer yakıtın, Rusya Federasyonu'nda yeniden işlenebileceği belirtilmiştir. Ancak bahsi geçen "anlaşma"nın akıbeti bilinmemektedir. Atıklarla ilgili olarak anlaşmada sorumluluğun şirkete ait olduğu dışında bir ibare yer almamaktadır. ÇED raporunda sahada bir atık depolama tesisinin de yer alacağı belirtildiğinden atıkların sahada depolanacağı tahmin edilmektedir. Ancak Türkiye'de şimdilik üç nükleer santral planlandığını düşünürsek, devletin merkezi bir atık yönetimi politikasına ihtiyaç duyacağı açıktır. Ancak henüz buna dair kamuoyuyla bir bilgi paylaşılmamıştır.

Santrallerin kurulacağı bölgelerde enerji açığı bulunmadığı, ülke sanayisinin ekipman tedarik zincirinde yer alamadığı, santralde çalışacak insan kaynağının bulunmadığı, kullanılmış yakıtlar ve radyoaktif atıkların yönetimine dair bir plan olmadığı, olası bir nükleer kazada uygulanacak acil durum önlemleri hakkında kamuoyunun bilgilendirilmediği, teknoloji transferine ilişkin kayda değer hiçbir girişimin olmadığı, yerli kaynak kullanımı ve yerli ekipman üretimi ile ilgili bir tasarrufun bulunmadığı düşünüldüğünde, Türkiye'nin planlı bir nükleer enerji programı olduğunu söylemek güçtür.

Son olarak; süratle piyasalaşan enerji alanında kuralsızlık, plansızlık ve denetimsizlik hüküm sürerken ve tüm mevzuat ve kurumsal mekanizmalar sermayenin önünü açmak üzere yeniden tasarlanırken, nükleer enerji alanının bunun dışında kalması düşünülemez. Bu alanda atılan her adıma ve yapılan her yeni düzenlemeye, sermayenin istediği gibi at oynatabildiği, kuralsız ve göstermelik denetleme mekanizmaları ile bezenmiş bir düzen kurguladığını bilerek yaklaşmak gerekir.

Kaynaklar

- [1] Türkiye Atom Enerjisi Kurumu, Günümüzde Nükleer Enerji (Rapor), <http://www.taek.gov.tr/tr/2016-06-09-00-43-55/135-gunumuzde-nukleer-enerji-rapor/835-bolum-05-nukleer-guvenlik.html> (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [2] Kütükçüoğlu, A. (2007). Geçmişte Nükleer Alanda Yapılan Çalışmalar ve Son Gelişmeler. Nükleer Enerji Sempozyumu. 2007: TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası.
- [3] Türkiye Büyük Millet Meclisi Basın Açıklamaları, TBMM KİT Komisyonu, TAEK Başkanı Çakıroğlu'nu Dinledi, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/haber_portal_aciklama?p1=33590 (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [4] Resmi Gazete, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinde Akkuyu Sahası'nda Bir Nükleer Güç Santralinin Tesisine ve İşletimine Dair İşbirliğine İlişkin Anlaşma, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/10/20101006-6.htm> (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [5] Resmi Gazete, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Türkiye Cumhuriyetinde Nükleer Güç Santrallerinin ve Nükleer Güç Sanayisinin Geliştirilmesi Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşma, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150523-1.htm> (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [6] Akkuyu Nükleer A.Ş., <http://www.akkunpp.com/sirket-hakkinda> (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [7] Kumbaroğlu, G. (2011), Türkiye Açısından Nükleer Enerji Ekonomisi, Nükleer Enerjiye Geçişte Türkiye Modeli, Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi
- [8] Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. <https://www.epias.com.tr/> (Son Erişim: 7 Kasım 2018)
- [9] Bakan, 'nükleer'e onayı savundu: Tut ki Putin'e bir jest yaptık, mahsuru yok, <http://www.diken.com.tr/cevre-bakani-nukleer-santrale-tartismali-onayi-boyle-savundu-tut-ki-putine-bir-jest-yaptik-mahsuru-yok/> (Son Erişim: 7 Kasım 2018).